

279739 ~~279741~~

lit. 1870/12 26

PREOTULU ROMANU.

DIUARIU BASERICESCU

scolastecu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si
lege voru cerca din gur'a lui.

Malachi'a c. II. v. 7.

An. IX.—1883.

Proprietariu, Redactoru si Editoru:

Niculae Fekete Negrutiu.

aluis
Joann Belesius
preotiu

Bibl. Univ. Cluj

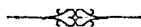
Nr. 1277-1923

GHERL'A

Imprimari'a „Aurora” p. A. Toderanu

1883.

SUMARIULU
„PREOTULUI ROMANU”
CURSULU IX. — ANULU 1883.

Tractate teologice, catechetice, scolastice si literarie... Despre
    sinóde cu privire la Romanii gr. cat. 1. 25. 49. 89. 105. 145. 181.
Sciinti'a si cultur'a de lipsa Preotului romanu . . . . . 6. 28.
Tractate din catehetic'a crestina . . . . . 19. 44. 253. 276.
Sinceritatea . . . . . 23.
Scóla cá institutória a vietiei . . . . . 47. 143.
Memento mori! . . . . . 64.
Plagiatoriulu premiatu . . . . . 65. 85.
Cuventu la beneventarea noului protopopu . . . . . 102.
Unele notiie despre casatoria 107. 125. 165. 217. 285. 301. 317.
Influinti'a religiunei asup'ra culturei omenimei . . . 140. 161.
Cassele de pastrare scolari . . . . . 179. 214. 229.
Despre esistenti'a lui Domnedieu . . . . . 183.
Serbatórea inaltiarei Dlui N. Is. Christosu . . . . . 201.
Cultur'a, concórdi'a si labórea — armele invingatórie in
    ori-ce lupta . . . . . 210.
Despre educatiunea poporului dela sate . . . . . 225.
Necesitatea predicarei . . . . . 231.
Necesitatea si modulu de a se infintia biblioteci la sate 247. 260.
Cum se forméza invetiatorii cei buni? . . . . . 278.
Scóla rurala . . . . . 326.
Der Orient. — Recensiune literaria — . . . . . 283. 295.
Predice . . . . . La taiarea impregiuru a Dlui. N. Is. Christosu. 9.
    Ce va ajunge omulu? — *Predice p. Postulu mare.* — 32.
  52. 73. 92. 110. 128. 149. 168.
    La inviarea Dlui N. Isusu Christosu . . . . . 199. 195.
    La cununia . . . . . 269.
    In Dominec'a 25. d. S. Rosalii . . . . . 308.
    In Dominec'a 28. d. S. Rosalii . . . . . 321.
    La Serbatórea S. Nicolae . . . . . 333.
    La Nascerea Dlui N. Isusu Christosu . . . . . 357.
Predice funebrele . . . . . 16. 41. 221. 233. 289. 365.

<i>Poesii</i> . . . Rogatiune inainte de cuminecatura	24.
Pre o pétra mormentală	24.
Rogatiune dupa cuminecatura	31.
O mama plânge pre copilulu seu — versu funebreale	46.
O mama plânge pre copil'a s'a — versu funebreale	63.
Rogatiuni I. pentru cei necajiti si lipsiti. II. pentru amici. III. pentru benefacutori	72.
Cersitorii	88.
Omulu inse e ingratu	91.
La mormentulu teolog. J. Mog'a	104.
Rogatiunea orfaneloru	124.
Viersu funebrału la astrucarea Julianeı Berariu n. Morariu	124.
Rogatiune pentru parinti	164.
Lacremi dulci de suferintia	209.
Nestatornici'a lumei	209.
Imnu funebrału la mormentulu p. ieronomachu Tom'a Jeronimu Albani	230.
Rogatiune pentru repausati	232.
Cartea vietiei	252.
Temeiulu vertutiei	259.
Rogatiune de multiamita a morbosului insanatosiatu	268.
Imnu religiosu	275.
Rogatiune inainte de marturisire	300.
Rogatiunea mea	307.
Matusiei mele maic'a Anatoli'a	312.
Intre cruci	313.
Viersuri funebreale	328.
Imnu catra Angerulu pazitoriu	350.
La nascerea Dlui N. Is. Christosu	364.
<i>Diverse</i> . La adres'a celorlu bogati . . . . . 48. Algebra morala . . . . . 199. Stégurile de regimente in Rusi'a — Poporele selbatice in Canad'a . . . . . 200. Apelu catra on. publicu romanu . . . . . 266. Adunarea gen. a XXII. a Asociatiunei Transilvane . . . . . 296. 314. Din desgroparile dela Pompeii . . . . . 316. De ale nóstre . . . . . 351. Inaugurarea palatului regalulu dela Sinai'a . . . . . 352. O descoperire interesanta . . . . . 354. Bibliografia . . . . . 355. 356. Clerulu mírenu in Rusi'a . . . . . 356. Catra p. t. publicu romanu . 372. Confessiunile din tóta lumea . . . . . 374. Sinodu diecesanu in Lugosiu. Consulatu romanu in Macedoni'a. Asilu pentru infirmi . . . . . 375.	

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciintia si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachia c. II. v. 7.*

Nrulu I

1. JANUARIU.

An. IX. 1883.

Despre sínóde cu privire la Romanii gr. cat.

I. Preliminarie despre sinodalitatea bisericeii romanesci si a celeii universalii.

„Unde suntu doi séu trei adunati in
numele mieu, acolo sum io in midiu-
loculu loru.“ Mat. 18, 20.

1. A scrie adu la noi Romanii uniti despre sínóde, e lucru sí greu sí usioru. Sententia paradocsa acést'a, déra adeverata. Pentru cá intr'una epoca de transitiune atátu de ínvaluita, cumu e sí cea in carea ne aflámu noi cetatienii marelui imperiu austriacu in presinte, candu abiá o rupsemu cu trecutul absolutisticu; candu parerile in privinti'a a ori-ce intrebatiune, fia acea generale fia mai particularia, si-dau asiá dícundu in capete; candu in speciale ce se atinge de tem'a nóstra sí de alte afaceri eclesiastice multe anime suntu asiá de usioru prepuitórie, asiá de témede, cá nu cumva intre aceste spasmuri de constitutiunalismu se se stracore care-va elemente straine in venerand'a constitutiune stravechia a bisericeii: intre atari impregiurári a vré se dísertedi despre una institutiune bisericesca omogena cu regimele representativu civile; intre greutáti de acestea a-ti cumpení sí cumpetá cumu se cade pré alunecosulu condeiu; intre atáti scopuli de feritu a avé totusi tarele propusu, de a nu te lasá se fi sedusu prin nemica, de a nu te abate pre nice unu minutu díin calea cea drépta a adeverului: ast'a e cu nepotintia se nu-ti para pre una clipita lucru erculeu sí se nu te puna pe cugete.

Pre câtu inse te spaimenta laturea acést'a a icónei, pre atátu te îmbárbata cea-alalta. Cáci déca scriitoriulu are se tracte despre unu obiectu cá acel'a, pre carele candu l'ai rostitu, ai rostitu sum'a aspiratiuniloru cutarui poporu, fire-arú acestea pre terimu politicu ori basericescu, sí carele a ajunsu a fí cá acele parole si devise, ce in decursulu istoriei cetimu cá au electrisatu sí tienutu órecumu in fiori epoce si popóra intregi: atunci problem'a scriitoriului este nu pucinu inlesnita. Dá; pentru cá atunci din capulu locului este ascuratu despre interesarea lectoriloru, fóra se aiba lipsa a portá tare multa grigia de inflorilarea sí impenarea stilistica a materiei in sene atragútórie.

Sí, déca e iertatu a asemená lucrurile mici cu cele mari, intrebámu: cine nu scie, cá la Romanii gr. cat. de câtiva ani încóce, cu respectu la celea de facutu pre campulu vietiei religiunarie-basericesci, sínódele deasemenea ajunsera a fí parol'a dílei? Déra prein care altu cuventu si-arú fí sí potutu sí si-arú poté dinsii, cu privire la starea de adi nemica mai pucinu decátu infloritória a basericeii lorú, se-si respice cuintesenti'a doririloru sale?!

2. Chiaru alu doispradiecele anu decure,*) de candu dein grati'a imperatésca prein bul'a ponteficelui Piu IX. de datulu 26 novembrie 1853 se restaurà metropoli'a romana gr. cat. a Albei-Julie. Ea reinvià cá o fenice din cenusi'a sa, dein mormentulu seu, in carele, dupa dísa nemuritoriu-lui Síncai, o astrucase candu cu stramutarea resiedintiei arceiepiscopesci la Fagarasiu sí dupa acea la Blasiu. Reinvià intre aplausele de bucurfa ale credintiosiloru sei, ba cutediámu a díce, cá a totororu Romaniloru; cáci déca unirea basericesca a duoru episcopíe romane dela Blasiu si Oradea a avutu una iniriurintia asiá de binefacutória sí mantuitória asupr'a natiunei întregi, precumu ast'a nepartinitóri'a Clio, tractandu odata despre epoc'a de regenerare a poporului romanu, credemu, nu o va contestá¹⁾: cumu se nu se fia semtítu tóta suflarea rom. indereptátita a asceptá de la una metropolía cu trei eparcfé snfragane totu asemeni frupte, numai câtu, graindu cu Scriptur'a, intr'una mesura mai buna sí mai indesata?²⁾

*) NB. Acestu articlu a fostu scrisu in an. 1865.

¹⁾ Déjá asta-dí nu o contesta p. e. unu J. Slavici („Famili'a“ 1882 nru. 12) s. a. — ²⁾ Luca. 8, 20.

De sene se întielege, că condițiunea dulciloru ilusiuni. ce si-o puneá fiacine in sufletulu seu, erá, de a vedé nou'a provincia basericésca inainte de tóte apucandu-se cu mani cu petióre de organisarea sa câtu mai afundu taiatória; fiindu că de la unu corpu neorganicu si neorganisatu, de la una societate desorganisata necumu alta ce, dér' neci macaru misicare de dómne-ajuta, ba neci semnu de viétia nu póte omulu pe dereptu asceptá.

Una asemenea organisare nu fóra temeiu se credeá că se va face pre base sinodale sí că se va incepe, de unde trebue inceputa, adeca cu sinodu. Nu fóra temeiu, dísemu; căci asiá aducea cu sene firea sí importantia lucrului, sí asiá pretindeá stravechi'a pracse — dorere, de mai multe diecenie esíta din moda — a bisericei romane dein Ardélu si părțile impreunate.

3. Se fimu bine întielesi. Noi apelandu la pracsea antica acumu laudata a bisericei nóstre, temeiu acest'a nu vomu a-lu specialisá asiá de tare si a-lu ascrie asiá de eschisivu numai bisericei romane gr. cat., câtu cu ast'a se nedereptatímu baseric'a universale. Nu, baseric'a lui Christu necicandu nu s'a inchinatu in privinti'a acést'a altoru-felu de principie; baseric'a catolica séu universale in totu tempulu si-a adusu aminte de insemnatele cuvente ale Mantuitoriului: „Unde veti fi doi séu trei adunati in numele mieu, acolo voiú fi eu in midioloculu vostru.“³⁾ Baseric'a universale a sciutu, a fostu convinsa totdeun'a, că diace in natur'a referintieloru omenesci, de, prin svatuire comune asupr'a afaceriloru publice, aceste se aprofunda mai bine, prin ce se castiga pareri mai intemeiate sí mai sanetóse, bunaintielegerea intre medularii societatei respective sporesce, autoritatea ori-caroru decisiuni luate in acestu tipu cresce, in fine tóte condițiunile ordinei in societate sí ale priirei ei nespusu se întarescu.

Acésta ideia a consvaturiloru comuni, ce cuprindeá in sene simburele a atátu bine, baseric'a lui Christosu indata de la léganulu seu o-a primitu in constituțiunea sa, sí conformu acelei întrebatiunile sale vitali sí ori-ce alte trebi mai momentóse nicecandu nu le-a deslegatu sí aplanatu

³⁾ Math. 18, 20, —

altcumu sî altunde, decátu prin contielegere impromutata sî in sínóde au ecumenice au particulare. Mai multu: idei'a séu mai bine convictiunea acea despre lips'a si folosulu consvaturiloru comuni intr' atát'a se prefece cu tempu in suculu sî sangele crestinatatei întregi, cátu sínódele se priviá cá organulu principale, cá arteri'a de viétia in organismulu basericei. Spre demustrarea asertului nostru nu va stricá a produce aice câteva esemple.

In secl. X. episcopulu italicu Atone de Vercelle afirma, ⁴⁾ cá tóta perirea sî disolutiunea disciplinei basericesci se trage dein „lenea preutiloru, cari despretiundu canónele nu grigescu, cá spre indereptarea moravuriloru basericesci se se adune sínóde.“ Éra pap'a Alesandru VII. díce, ⁵⁾ cá „spre inaintarea binelui popóraloru sî stabilirea disciplinei antice, cumu sî spre a dobendí de la Ddieu pace principiloru catolici, nemica nu e mai acomodatú, cá dés'a marturire a peccatorulu sî tienerea de sínóde.“ Asemenea sínodulu tienutu la Coloni'a in a. 1549: „Mantuirea basericei, díce dínsu, ⁶⁾ spaim'a inimiciloru ei sî întarirea credintiei catolice suntu sínódele, pre cari fórte bine le-amu poté numí sî nervii corpului basericei; cáce precumu corpulu omenescu, lipsindu-se de nervi, se descompune, asiá sî ordinele in baserica, negrigindu-se sínódele, se destrama.“ Apoi sínódele mai nóua fóra esceptiune nu suntu in acestu respectu alta ce, decátu echu fidele alu celoru din vechime.

Éca déra isvorulu a totu disordinele in baserica! Éca radecin'a cea sporitória de relele, cari impiedeca inaintarea sî inflorirea nóstra basericésca, sî sub greutatea caroru geme baseric'a rom. unita, in butulu reinfintiatei metropolíe sî in butulu totororu impregiuráriloru politice dein patria, pentru noi Romanii asta-dî neasemenatu mai favoritórie, decátu in tempurile antemartiali! Éca, repetímu inca odata, de ce dorescu Romanii uniti cu neastemperu, de ce suna rogatiunea loru de tóte dílele: sinodu numai sî éراسi sinodu!

4. E bine, déra cine nu vre — audímu dícundu-se unii cam descoragiati, — cine nu doresce dein totu sufletulu sî cugetulu sî dein tóta anim'a, cá se se adune sinodu?

⁴⁾ Lucas Dacherius Spicilegium, tom. I. cap. 23. — ⁵⁾ Constit. 20. §. 8. — ⁶⁾ Syn. Colon. 1549. tit. de celebr. syn. c. 1.

Au nu se fecera dein partea maritului ordinariatu metropolitanu in tréb'a acést'a planuri preste planuri sî incercări preste incercări? Ci sciti bine, cá acele frumoşe planuri, candu avura se tréca prein fatalea strimtóre a Scilei sî Caribdei (*invoierea regimului politicu sî à Romei* de a conchiamá sinodu), patîra naufragiu sî sperantiele magulitórie se prefecera in fumu, ne insielara amaru. Altii éraşi se paru asiá de multiamiti cu rutin'a sî cu cursulu dedatu alu afaceriloru, cu esaminatorii prosinodali in locu de sinodali, sî cu alte lucruri pro- si contra- sinodali, încátu despre lips'a, cu atátu mai pucinu despre vre o *indetorire de a convocá sínóde* nu voru nice se audia. Unu alu treile sî alu patrule éraşi se infiora de singuru numele *sinodului protopopescu sî parociale*. Apoi aperse cerulu, cá nu cumva se te iee gur'a pe dinainte sî se amintesci unoru dein nu mai sciu care céta despre cátu de restrins'a *partecipare a laiciloru la sínóde*; cáci in estu casu mai curendu te voru tiené de unu mandarinu venitu eri alalta din vre una pagoda indiana, au de urmatoriu alu marelui profetu Mohamedu, au de nu mai sciu ce, numai de crestinu catolicu nu. Spre completarea confusiunei babilonice sî órecumu cá corolariu alu acestei in urma se ivira anca sî *sínódele micste, congresele pentru autonom'ia eclesiastica*, sî sóciele lóru.

Trebue-ne óre mai eclatante testimoniu, decátu care-lu dau aste pareri extreme despre acea, cátu de pucinu ne cunóscemu noi pre noi sî noi intre noi? Ce mirare derept' acea, déca necunóscerea de sene, estu inceputu a tóta reutatea, precumu o numesce s. Bernardu, asta mama fructifera de rele fóra numeru, produse intre fiii de unu sange sî de una credintia neincredere, recéla, frecari, sî alte câte sî mai câte lucruri neplacute! ...

Flamendulu pane visédia. Intre Romanii gr. cat. inca se latiesce din candu in candu faim'a amagitória, cumu cá ba adi ba mane numai ce vomu se capetámu sinodu. Faim'a acést'a se intaresce pe dí ce merge prin cele ce urmara sî urmédia pre la dicasteriele mai inalte dupa pasii facuti in privinti'a acést'a la nunciatur'a papale dein Vien'a decátra celi cincii senatori imperiali romani de confesiunea gr. cat. ⁷⁾

⁷⁾ Georgiu Baritiu, Demetriu Mog'a, Alesandru Bohatielu, Gabriele Manu sî Vasiliu Buténu.

in lun'a lui martiu. Fia, cá dulceá speme se nu ne in siele sî de asta data! Cu mici cu mari ne-amu gratulá la unu atare evenimentu.

Chiaru in supositulu acestui-a crediumu, cá in giurstá-rile nóstre de facia nu va fí fóra órecare interese sî folosu, déca in cele urmatórie — neavendu nicedecátu scopulu de a ne intinde prea departe, espunendu cumva obiectulu anun-ciatu in titlu dein tóte pàrtile sistematicesce sî tienendu estmodu prelectiuni formali — intr' unu ciclu de câti-va artikli ne vomu aruncá nescari intrebári de soiulu celoru cincii pareri de mai susu, sî ne vomu nisuí a respunde la ele „sine ira et studio.“

Dr. Gregoriu Silasî.

(Va urmá.)

Sciinti'a si cultur'a de lipsa Preotului romanu.

[Estrasu din o conferintia.]

*Buzele preotului voru pazi sciin-
ti'a si lege voru cercá din gur'a
lui-ity Lit Malachi'a c. II. v. 7.*

BCU Cluj / Central Un

Sciintiele nutrescu desvoltarea tinere-tieloru; betranetiele le usimé lia, le mangaia si le desfatéza: ele ne ia-soçescu in caletorie, dormu cu noi, veghiadia cu noi si suntu nedeslipite de fiinti'a nóstra in tóte referintiele si impregiurarile nóstre, cá amicii cei mai credintiosi si mai pretiosi, cá angerii pazitori ai nostri in totu de-cursulu vietiei nóstre!

(Cicerone, despre betranetie.)

Totu ce este viu in intrég'a natura, incepé ndu de la vegetalia si pâna la omu, corón'a faptureloru lui Ddieu, nu-mai prin o desvoltare corespundietória fiintiei loru 'si potu ajunge tiént'a spre carea suntu menite.

Asiu fí prea lungu la vorba, déca asiu voi se aducu inainte esemple multe convingatórie despre acestu adeveru neclatitu si invederatu. Fía destulu a aruncá numai o pri-vire rapede si fugitiva impregiurulu nostru, cá se se lamu-résca de ajunsu dísele de susu. Fía numai unu anu nefa-voritoriu si nepriintiosu crescerei plânteloru, buna óra: ori

de totu secetosu, ardietoriu, vântosu; ori dincontra, ploiosu si rece: si indata vedemu că precum celealalte plânte si pomete, asiá si semenaturile cele de totu feliulu si neaperravere pentru sustienerea vietiei nóstre celei trupesci remanu nedesvoltate; pentru că le-au lipsitu caldur'a si umediél'a amesurata, cá conditiunile cele de viétia neaperravere spre crescere si cócere, carea este tiént'a ultima a menirei loru, si éta prin acést'a remânu si ostenelele lucratoriului de pamentu neresplatite si sperantiele lui insielate si neimplenite; ér' lipsele si neajunsele inmultite totu mai multu.

Totu asemenea cá la vegetalele de totu feliulu, ni se infaçisiéza lucrulu nu numai la animalele necuventatórie, dar' si la omu; cá adeca déca le lipsescu conditiunile desvoltarei, nu-si potu ajunge tiént'a prefipta.

Deci din aste dišo puçine, se vede luminatu, cá nu mai póte fi intrebarea despre ace'a: *óre are omulu necesitate de desvoltare?* Ci numai despre ace'a: *In ce stà asta desvoltare?*

Desvoltarea fie-carei fiintia trebuie se fia amesurata si corespundietória naturei ei. A plânteloru este numai vegetativa; pentru că ele numai vegetéza, adeca resaru si crescu, altele mai iute, altele mai incetu, dupa cum le va fi tiesetur'a organeloru si impregiurarile climatice; inse ele neci nu sântiescu, neci au poterea de a se mişca de sine. A animaleloru necuventátore este nu numai vegetativa, cá a plânteloru, dar' totu-odata si sântitória; pentru că ele sântiescu si se potu mişcă incatròu le trage instinctulu. — A omului nu póte fi neci numai vegetativa cá a plânteloru, neci numai vegetativa sântitória, cá a animaleloru necuventátorie; ci, pe lângă acestea, este totu-odata si sufletésca, adeca spirituala si morala, pentru că omulu, pe lângă firea s'a cea vegetativa, dupa care se nasce si cresce, si pe lângă cea sântitória, dupa carea sântiesce si se mişca de sine mai are inca si poteri sufletesci, carele suntu parte spirituale, precum suntu: poterea cugetatória, judecatória si cunoscatória, prin cari cerca, descopere si cuprinde tóte ideile, tóte cunoscintiele si tóte scientiale, cu unu cuventu totu adevverulu, spre carele nisuesce mintea omenésca din firea s'a intr'unu modu neresistibilu; si parte morale, precum

este vointi'a libera, prin carea p^oté alege binele din reu, si nisuinti'a de a face totu ce este bine in sine, si a se feri de totu ce este reu in sine.

Prin urmare, desvoltarea lui trebuie se f^{ie} nu numai vegetativa si s^{em}titoria, dar' totu-odata si suflet^{es}ca, adeca spiretuala si morala.

Deci omulu dupa firea s'a cea spiretuala si morala, st^a mai pre susu de t^ote fapturele din lume; c^ă-ci elu impreuna in fienti'a s'a si léga ambele lumi: cea fisica si cea ideala morala. Despre ac^{est}'a ne vorbesce nu numai S^{ant}'a Scriptura vechia si noua; dar' chiar' si clasicii vechi. Asiá d^{ice} psalmistulu Davidu: „si a micioratu pe omu numai cu cev'a mai pucinu dec^{at}u angerii;“ si apostolulu Pavelu d^{ice}: „voi sunteti baseric'a Ddieului celui viu;“ — totu despre ac^{est}'a preferintia a omului vorbesce si strabunulu nostru poetu Ovidiu, d^{ic}undu: „est Deus in nobis, agitante calescimus illo...“¹⁾ si érase intr'altu locu d^{ice}:

„Pronaque cum spectent animalia coetera terram:

Os homini sublimé dedit, coelumque videre

Jussit, et erectos ad sidera tollere vultus.“²⁾

Prin urmare, precum fienti'a si natur'a omului este cu multu mai pre susu, mai inalta si mai deosebita de a toturor celoralalte fiente din natura: chiar' asiá trebuie se f^{ie} si desvoltarea ori cultur'a lui, adeca, nu numai fisica, ci si spiretuala si morala.

Se vedemu acum, c^{at}u de pe scurtu, in ce st^a si in ce se cuprinde asta desvoltare spiretuala si morala a omului, fara de carea neci unu omu nu p^oté fi omu, nu-si p^oté ajunge menirea s'a, nu-si p^oté impleni detoriile s'ale ce le are catra Domnedieu, catra sine, catra aprópele seu, catra natiunea s'a, catra baseric'a s'a, catra patri'a s'a, catra famili'a s'a, cu unu cuventu catra t^ote fiintiele din natura, cu cari vine in cev'a relatiune in decursulu vietiei s'ale; si prin urmare, fara de care nu p^oté fi neci indetulatu cu sine, neci multiamitu, neci liniscitu in lontrulu seu, neci fericitu intru adeveru, precum doresce f^{ie}-care se f^{ie}.

(Va urmá.)

1) Ddieu locuesce in noi, si prin elu ne indemnamu necurmatu spre urmarea a totu ce este bunu.

2) Pe c^{and}u t^ote animalele celealalte ambla cu capulu plecatu spre pamentu; numai omului fⁱ-i este datu se amble cu capulu inaltiatu si intorsu cu faci'a spre stele, se priv^{es}ca ceriulu.

Predica la taiarea impregiuru a D-lui N. Isusu Christosu.

„Si candu s'au implinitu optu dñle' cá se se taie prunculu impregiuru, chiamat'-au numele lui Isusu.“

Ev. Luc'a, c. II. v. 21.

Inca unu anu a sboratu ... inca unu anu a trecutu dela noi lasandu-ne destulu de triste reminiscentie! Intre o mia de necasuri si suferintie, — intre o mia de lipse si neajunse abia' amu diaritu din candu in candu câte unu momentu, in care se fi fostu si cev'a bucuria, inse si acelu momentu de fericire sborá pre nesemntite cá stelusiór'a ce cade depre ceriu si nu se vede mai multu ...

Intru adev eru, Iubitii mei fii! anulu acest'a a fostu pentru noi unulu dintre cei mai severi, dintre cei mai vi-tregi intru cele ce se tienu de viétia' nóstra pamentésca.

Dar' pentru viétia' nóstra sufletésca n'a fostu elu óre totu atátu de tristu si intunecosu? Acést'a o aru poté spune mai bine fiescecarui'a dintre noi conscientia' densului. Ore nu pentru peccatele si fara-de-legile nóstre, nu pentru reci-rea credintiei si a zelului nostru catra Ddieu si legile s'ale sante, si-a retrasu ceriulu binecuventarea s'a si pamentulu fruptele s'ale? ....

O intrebare acést'a, carea totu omulu cu minte sana-tósa trebue se si-o puna la despartírea s'a de anulu celu vechiu si la pasírea in anulu celu nou.

Si déca conscientia' nóstra, tristu ne-ar' respunde ca amu fostu rei, indiferenti façia de cele sante, póte stricati, peccatosi, protivnici lui Ddieu, prin urmare nevrednici de o mai buna sórte din partea lui Ddieu, oh! atunci I. m. nu potu din destulu a ve rogá, cá se grabimu cu totii din tóte poterile la despartírea de anulu vechiu a ne despartí si de datinele nóstre rele invecchite in peccate si fara-de-legi, si pasíndu, din indurarea lui Ddieu, intru acestu anu nou, se pasímu totu odata intru o viétia de totului nóua mai placuta lui Ddieu, déca voímu, cá anulu acestu nou se fia mai fericitu pentru noi.

Si cá se ve potu indemná la indreptarea vietiei vóstre, óre de unde asiu poté luá mai bune invetiature pentru voi decâtu chiaru din intemplanrea santei dñle de astadi?

„Si candu s'au implinitu optu dîle, cá se se taie prunculu impregiuru, chiamat'-au numele lui Isusu.“

Isusu supunendu-se la taiarea impregiuru ni-a datu e-semplu: I. Se tienemu cu scumpetate legile sante; II. Se nu ne lasamu a fi abatuti prin nemicu dela implinirea acelor'a.

Fiti, ve rogu, cu luare aminte!

I.

Erá catra séra .... Avramu siedea ingrigiatu afara sub ceriulu liberu langa siese despicatori de corpuri de animale gatite spre jertfa. Domnedieu î-i demandase se iae o juninca, o capra si unu berbece, tóte câte de trei ani, precum si o turturea si unu porumbu. Avramu despicasese corpurile celoru trei animale câte in dóue si le asiediasese cu faגיעe un'a catra alt'a; éra paserile nu le-a desplicatu.

Cându apuneá sórele, o frica mare si intunecime 'lu cuprinse pre Avramu, cá-ci Domnedieu erá se vorbésca cu dinsulu.

Dupa ce audí Avramu din gur'a lui Ddieu sórtea venitória a poporului seu — cá adeca acel'a va ajunge in robía 400 de ani, si Ddieu éra 'lu va eliberá de acolo — si dupa ce apusesese sórele, éca! se facú flacara si cuptoriu fumegandu, si faclie de focu si trecura prin midiloculu despicatoriloru acelor'a. „In diu'a ace'a — díce S. Scriptura ¹⁾ — a facutu Domnedieu legatura cu Avramu.“

Si ce legatura au facutu?

Acea legatura se póte cetí din mai multe locuri ale Santei Scripture, cá-ci Ddieu a repetítu lui Avramu fórte adese ori acea legatura promitiéndu-i ca: 'lu va face tata a multe némuri, î-i va inmultí sementi'a cá stelele ceriului si cá nasipulu marei, î-i va dá moscenire pamentulu, care curge lapte si miere si din sementi'a lui se va nasce asceptarea popóraloru: Isusu.

Semnulu acelei legature maretie, domnedieesci este I. m. taiarea impregiuru. „Si acést'a estelegatur'a, díce Ddieu, prunculu de optu dîle se va taié vóua impregiuru .... si

¹⁾ C. Facerei XV. 18.

va fi legatur'a mea preste trupulu vostru intru legatura vecinica; si partea barbatésca, care nu-si va taiá impregiuru marginea trupului seu in dñu'a a opt'a, pierde-se-vá sufletulu acel'a din némulu seu, pentruca a stricatu legatur'a mea.“ ¹⁾

Éca! I. m. taiarea impregiuru cá o lege aspra pentru toti Israiltenii, cá unu semnu de legatura intre Ddieu si poporulu Israilu, cá unu semnu, ca elu e poporulu celu alesu alu lui Ddieu si trebuie se se ferésca de pecate si prin acestu semnu se fia alesu dintre tóte popórale pamentului.

Si óre avutá lipsa Isusu, cá se se supuna la acea lege? Ba nu! Cà-ci Isusu díce: „*Eu si Tatalu un'a suntemu!*“ .... „*Tatalu este intru mine si Eu intru Elu.*“

Óre n'a fostu dara de façia si Isusu la punerea acelei'a-si legi? Ba cá Ddieu de un'a fientia si potere cu Tatalu a fostu de façia. cá persóna ddieésca, cà-ci insusi díce: „*Celea ce face Elu (Tatalu) acéstea si Fiiulu asisderea le face*“; ma façia cu legile, a caroru neobservantia trage dupa sine judecata si pedépsa. díce Is. cá totu dreptulu i sa datu lui dela Tatalu: — „*Tatalu pre nimene nu judeca, ci tóta judecat'a o-a datu Fiiului.*“ ²⁾

Asié dara Isusu a fostu punetoriulu legeri, si elu este judecatoriulu atóta legea divina calcata prin cinev'a. Cá atare nu erá supusu la acea lege, cà-ci acea lege precum amentiramu erá o legatura intre Ddieu si omu, inse Isusu avea o legatura cu Tatalu mai pre susu de tóte legaturele fiendu de un'a si ace'a-si fientia cu Tatalu; de pecate nu-i trebuia lui Isusu se se ferésca prin acea legatura a taierei impregiuru, cà-ci elu erá fără de pecate, mai curatu si mai santu decâtu radiele sórelui si róa deminetiei; se se destinga prin acea taiere de alti moritori, nu i trebuia, cà-ci elu prin domnedierea s'a erá destinsu de tóte fientiele pamentesci si ceresci.

Pentru ce s'a supusu dara la acea lege? Ni raspunde unu s. Parinte candu díce: *Nemicu mai perfectu si salutaru, — nemicu mai folositoriu si laudaveru. — si nemicu mai securu si usioru, decâtu supunerea adeverata.*“

¹⁾ C. Facerei XVII. 12—14. — ²⁾ Joanu V. 22.

La acésta supunere a voítu Isusu se ne ínvétie pre noi.

Isusu pecatu nu aveá, cà-ci pecatulu originalu nu lu-a contrasu, si totu-si supuíndu-se taierei impregiuru, a unei legi carea erá pre atunci in vigóre, a voítu a ni dá noue esemplu, cà, cu càta diligintia se ne supunemu noi mandatoru divine si mandatoru mamei nóstre Baserice.

Si déca acuma vomu aruncá o privire asupr'a vietiei nóstre dîn acestu anu trecutú: óre vedé-vomu acolo stralucindu acea supunere adeverata façia de poruncile lui Ddiu si a santei nóstre Baserice asié precum a stralucitu ín viéti'a lui Isusu, de-si Elu a fostu si este Ddiu puternicu si noi numai nisce vermi nepótintiosi a pamentului!

Én aruncati o privire I. m. asupr'a celoru diece porunci ale lui Ddiu, si asupr'a celoru cinci porunci ale, Maicei Baserice si ve puneti întrebarea: ca óre implinitule-ati voi tóte acele cu diligintia si supunere fiésca in anulú decursu?

Si numai déca va respunde conscienti'a vóstra cá: dá in anulú decursu ne-amu inchinatu totu deun'a cu credintia unui Ddiu adeveratu Tatalu, Fiulu si Spiritulu santu; numele lui celu mare, infricosiatu si santu nu lu-amu luatú luatú nici odata in-desiertu cu injuraturi si alte cuvínțe de josú; Dominecile Lui le-amu santítu totu-deun'a cu lucruri pie; pre parinti i-amu onoratu si ajutatú in necesurile si nepotintiele lorú iubindu-i dîn tóta anim'a; nu amú vatematu viéti'a si sanatatea nimenui prin lovituri, batai si altele; n'amú petrecutu in necuratiá; n'amú luatú cu nedreptulu a nimenui nemic'a; n'amú marturísitu strimbu apasandu pre altulu la necasu; n'amú postitu muierea, si nici unu lucrú a deaprópelui meu; ci me-amú nisútu dupa poteri a tiené santele serbatori: a ascultá cu evlavia sant'a liturgia, si cu atentiune santele ínvetiature in Domineci si serbatori; a tiené santele posturi etc. etc. cu unu cuventu: déca va respunde conscienti'a vóstra, ca ve-ati nisútu a ve ferí de totu ce e reu si pecatu, si a face totu ce e bine si placutu inaintea lui Ddiu; si de sí ati cadíutu odata séu de alta-data in ceva pecatu, ve-ati nisútu indata prin penitentia sincera si marturísire cu anima infranta, a ve curatí de acel'a si a ve impacá éra-si cu Ddiu: — numai si

numai atunci sunteti urmasori adeverati ai lui Isusu in observarea legei; numai si numai atunci poteti dice ca 'lu iubiti pre dinsulu, ca asié dice Isusu: *Celu ce are poruncile mele si le pazesce, acel'a este carele me iubesce, si celu ce me iubesce, iubi-se-va de Tatalu-meu si eu voiu iubi pre elu si me voiu aretá lui!*¹⁾ — numai si numai asié veti avé parte cu dinsulu, cá-ci Isusu dice: „*Nu totu celu ce 'mi dice mie Dómnne, Dómnne! va intrá intru imperati'a lui Ddieu, ci celu ce tiene poruncile.*“

Déca voíiti dara I. m. a fi urmasori adeverati ai lui Isusu, si prin urmare fericiti: — urmati esemplulu lui. Isusu se supuse la taierea impregiuru, de sí nu erá detoriu la asiá ceva, fiendu fărà de pecatu, inse taierea impregiuru erá lege in vigóre pre acele tempuri si elu se supuse de buna voi'a s'a, cá se deie esemplu la tienerea legiloru divine, nu numai contemporaniloru sei, ci si nóue, cá se tienemu si noi cu scumpetate legile divine sí umane cari suntu in vigóre pre tempurile nóstre.

Ma ni-a datu si mai stralucitu esemplu cá adeca se nu ne lasamu a fi abatuti prin nemicu dela tienerea aceloru legi, despre ce in partea a

II.

Dlu N. Is. Christ. prin supunerea s'a la taierea impregiuru, ne-a invetiatu, cá ori ce greutati de ne-ar' intimpiná in implinirea legiloru divine, orice umilire si cuvinte de hula din partea cutaruiv'a necredintiosu, nemicu se nu bagamu in séma, prin nemicu se nu ne lasamu a fi abatuti dela tienerea aceloru legi.

Isusu rabdà mare dorere in taierea impregiuru, versandu-si sangele pentru implinirea unei legi, carea pre elu nu 'lu deobligá, ci numai de buna voia se supuneá ei, cá se o faca onorata si respectata pre ace'a inaintea altoru moritori, inse cu mii de ori eráu mai mari dorerile lui sufletesci déca vomu cugetá bine la ce umilire s'a supusu elu pentru tienerea acelei legi.

Candu a descinsu din tronulu seu cerescu pre pamentu, e dreptu ca s'a umilitu pre sine luandu trupu ome-

¹⁾ Jóanu XVI. 21.

nescu, facându-se omu; inse candu s'a supusu taierei impregiuru, a facutu mai multu cu sine decâtu umilintia, numerandu-se pre sine intre cei pecatosi, că-ci taierea impregiuru pentru pecatu se luá.

Éca I. m. Isusu nu privesce la acést'a, ci Elu se supune cu pacientia, că-ci este de implinitu o lege divina sí dela acé'a nemicu nu 'lu impiedeca.

Multe a patimitu Isusu in decnrsulu vietiei sale pamentene pentru rescumperarea omenimei, inse nicairi nu 'lu vedemu supusu la atát'a umilire, cá tocma aci in taierea impregiuru.

Umilitu 'lu vedemu pre Isusu prunculu in iesle, umilitu tremurandu de frigu intre vite intru o pescera afara de orasiu, că-ci nimene nu voí a primí in cas'a s'a pre Maic'a s'a seraca si umilita, inse in ce se stramuta acést'a umilire? Éca ceriulu se deschide si angerii cantandu aparu intru o stralucire rapitória sí descindu pre pamentu; stéu'a vine pre ceriu; magii caletorescu din tieri indepartate; pastorii grabescu din tóte partile la iesle, — toti cá se arete domnedieirea lui, toti eráu insufletiti, toti straluciau de bucuria, in tóte partile nu audiai numai unu cuventu, numai unu nume preamarindu-se, strabatandu din anima in anima: Mesi'a .... Mesi'a!

Umilitu a fostu Isusu candu 'lu duse Maic'a s'a in Baserica si betranulu Simeonu 'lu luà in braçie; inse profetis'a An'a vestí cu entusiasmu domnedieirea lui; betranulu incaruntítu 'si inaltia cu indestulíre si bucuria ochii sei la ceriu tienéndu pruncutiulu in braçia si se rogà cu caldura, cá acum'a se 'lu lese Ddieu se móra, cá a vediutu mantu-irea popóraloru.

Umilitu a fostu Isusu candu a descinsu in rîiulu Jordanului cá se primésca botezulu dela unu moritoriu; inse éca ceriurile se deschidu, Spiritulu Santu descinde in chipu de porumbu si Tatalu pronuntia serbatoresce aceste cuvinte: „*Acest'a este Fíiulu meu celu iubitu intru carele bine amu voítu.*“

Umilitu erá Isusu la gradin'a Getsemanei, candu ctezara nisce vermi ai pamentului, nisce ostasi si inca cu arme se mérga se prinda pre Domnulu ceriului si alu pamentului,

cá pre unu facatoriu de rele; inse domnedieirea s'a sí o aretà la momentu, cà-ci abia esprimà aceste cuvinte: „*Eu sum*“ si toti se prosternura la pamentu inaintea Lui; si candu Petru taià urechia lui Malchu, Isusu cu linisce o luà ace'a si o pusè la locu si ace'a se vindecà la momentu.

Umilitu erá Isusu pre cruce, restignitu intre doi talhari, umilitu si batjocoritu de cuvintele blasfemice a cariturariloru si fariseiloru; inse domnedieirea lui o aretà só-rele, care se intunecà, — pamentulu, care se cutremurà, — catapetés'm'a basericei, care crepà de susu pana josu, — stancile, cari se despicara, mormintele, cari se deschisera, — mortii cari inviarà si ómenii plini de frica, cari strigara batèndu-si pepturile: „*Intru adeveru, Fiulu lui Ddieu a fostu acest'a.*“

Inse la taierea s'a impregiuru nemicu nu dovedí domnedieirea Lui. Nici stéu'a, nici angerii, nici magii, nici ceriulu, nici pamentulu, ci singuru Isusu, cá unu pruncutiú nepotintiosu, cá sí cum ar' fi fostu fiulu simplu a unui moritoriu peccatosu, plangeá suferindu . . . . .
University Library Cluj

La o astfeliu de umilire s'a supusu Isusu I. m. numai cá se ne invetie pre noi, ca atunci, candu e de implinitu o lege divina, nu e iertatu a priví nici la greutati nici la suferentie, déca voímu a fi urmatorii lui si partasi in fericirea s'a.

Si de câte ori nu dícemu noi: acum'a nu voiu merge la baserica, ca e tina, e frigu, sum golu, si altele; acum'a nu voiu díce rogaciunile, ca sum prea ostenitu; acum nu voiu da elemosina, voiu lasá pre acestu seracu se mérga si cu man'a góla, cà-ci nici eu nu amu numai pucínu . . . . . si altele si altele nenumerate, totu atâtea mantuintie desierte.

Nu asié faceau martirii, I. m.

Ei nu se escusáu, nu aveáu nici o greutate la implinirea legiloru ddiesci pana ce 'si dedéau chiaru si viéti'a pentru Isusu si sant'a s'a religione. — In tempulu lui Diocletianu numai intru o luna 17 mii si-au versatu sangele pentru Isusu, — pentru ca 'lu iubiáu cu adeveratu.

Si fericiti suntu ei acumu in patri'a cerésca cu Isusu deimpreuna.

Impliniti sí voi I. m. legile lui Ddieu si a santei nóstre

Baserice, si nu ve lasati a fi abatuti prin nemicu dela implinirea acelor'a, cà-ci Isusu ne-a datu esemplu implinindu o lege grea, de sí nu erá detoriu, si ne-lasandu-se a fi abatutu nici chiaru prin cea mai dorerósa umilire dela implinirea acelei'a, ci s'a supusu cu pacientia la taierea impregiuru pentru mantuirea nóstra.

Ca déca veti face asié, atunci se va indurá bunulu Ddieu si ne vá dá nu numai unu anu nou mai bunu si mai fericitu decâtu celu trecutú, ci ni va da fericire si intru acést'a viétia si in eternitate. Aminu.

VASILIU CRISTE.

Predica funebre.

„Omulu cá érb'a, dñele lui cá flórea campului.“ *Psalmu 102. v. 14.*

Óre este cinev'a dintre noi, Gelnici Ascultatori, carele se se îndoiésca de adevéru lu cuvintelu Psalmistulu Davidu? Prea credu cá nu este moritoriu carele se nu ffa convinsu despre ticalosi'a vietiei omenesci, cà-ci neci nu gândimu pâna ce ne aflamu la sférsítulu vietiei nóstre. Cene este óre dintre noi G. A. carele se scie inainte numerulu dñeloru s'ale, — deórece „*fara de veste Judecatoriulu va vení!*“ Ah! moritoriule, te affi adi deplinu sanetosu si nu scii cá se póte cá pre mâne séu poimâne trupulu teu recitu si fara de sêmtîre se va repune in sênulu pamentulu. Atunci vei lasá consangeni, prieteni si avuti'a t'a. — Déca intru adevéru e asiá de cumplíta sórtea omulu, atunci cum se póte allipí omulu de desiértatiunile lumei acesteia, — cum póte intru truf'a s'a a se inaltia preste altii, — cum póte a se cufundá intru făràdelegile cele mai cumplite, neaducându-si aminte cá *tóta poft'a lumei trece cá unu visu si cá nici o marire nu stà pre pamentu neschimbata*, cà-ci *tóte suntu mai neputincióse decâtu umbr'a, tóte suntu decâtu visurile mai însielatórie.* (Euchologu.) Asiá e G. A. se credemu dara in cuvintele Psalm. David, carele viéti'a omulu o asémêna cu érb'a ce se usca si cu flórea ce curêndu se vescediesce. — „*Omulu cá érb'a dñele lui cá flórea câmpului.*“ — Din aceste manecându si eu in cuventarea

mea de adi mi-am propusu a ve vorbî despre *scurtîmea* si *nestatornicî'a* vietiei omenesci, cá ast'feliu se afe fiesce-carele din voi, câtu de ticalosu e omulu acel'a, carele vedîendu scurtîmea si nestatornicî'a vietiei acesteî'a se funda in fârâdelegi sî pecate in locu de a se pocaí. — Fiti cu luare amente!

I.

Se intrebamu pe dreptulu Iobu, cá ce dîce densulu despre scurtîmea vietiei acesteî'a. Densulu ast'feliu vorbesce (c. 14. v. 1.) „*Pamenteanulu nascutu din muiere este cu viétia scurta, cá o flóre inflorindu cade si cá umbr'a fuge si nu stã.*“ Éca dara scurtîmea vietiei acesteî'a, cá-ci „*candu dobândîmu lumea atunci in grópa ne asiediamu.*“ (Euchol.) S. Hyeronimu in epistol'a s'a catra Eliodor vorbesce despre poterniculu imperatu Xerxes, carele dispuneá preste unu milionu de ostasi. Acest'a privindu odinióra preste multîmea ostasiloru sei de pre o colina inalta incepù a plânge sí dîse: „*éca din multimea acést'a frumósa de ostasi, preste o suta de ani neci unulu nu va trái.*“ Se privimu dara si noi in giurulu nostru si se cugetamu, cá toti acei'a cari locuescu acum'a pre pamentu preste pucinu voru incetá de a mai vietui. Séu dóra imperatii cei poternici ai pamentului, carii dispunu preste sórtea supusiloru loru totu mereu voru domní?.. Ah! nu, cá-ci tronulu celu stralucitoriu de unde privescu la cet'a numerósa care se inchina loru preste pucinu 'lu voru schimbá cu o grópa intunecósa prefacîndu-se trupulu loru in cenusia intogma cá a celui din urma cersítorriu. Intr'adeveru e fórte scurta viéti'a omului, — cu dreptu cuventu dîce dara dreptulu Iobu cá: „*viéti'a acést'a e o nemica.*“ (c. 7.) Deci déca viéti'a omului e asiá de scurta, încátu intr'o clipita trece, se ne nisuimu G. A. a o folosí asiá, cá dupa ce vomu trece preste pragulu ei se câscigamu viéti'a de veci, din care unu momentu de fericire mai multu ajunge decátu tóte comórele vietiei acesteî'a. Câtu e de mare dara nebuni'a pecatosului aceluî'a, carele pentru o fericire scurta pamentésca 'si jertfescce o fericire vecinica, care e gatita toturoru acelor'a carii iubescu pre Domnulu si implinescu poruncile lui. Inse viéti'a acést'a nu numai cá e scurta, ci e si nestatornica, despre ce in partea a dóu'a.

II.

Viéti'a omului, precum vedemu noi insine in tóte dílele, e si nestatornica, cà-ci a traí nu este alt'a decâtu in tóte dílele a morí, pentrucà de ce vietuimu mai indelungu de ace'a ne apropiamu mai multu de grópa. Se punemu cà a-i ajunsu, o moritoriule, pâna la anulu alu 40-lea a vietiei, cà esci sanetosu, esci inzestratu cu invetiatura si cu sciintia multa, esci in deregatoria stralucita, te bucuri de partinirea celoru mai mari, esci impregiuratu de avutí'a multa. In zadaru eugeti, cà mergi inainte, cà-ci acuma ti-a moritu prunci'a, juneti'a, barbati'a si dupa acést'a vine inca betraneti'a ér' capetulu betranetiei de siguru e mórtea, care pune capetu tuturoru deregatoriiloru stralucite. Éta ce díce s. Gregorie teologulu „a traí este in tóte dílele a trece din viéti'a.“ Frumosu vorbesce in privinti'a acést'a si intiepletulu Senec'a candu díce: „candu crescemu viéti'a ne scade.“

Viéti'a nóstra se póte asemená cu corabi'a cea tainica a profetului Ezechiilu prin care se intipuesce cetatea Tyrului. A poruncitu Domnulu, profetului (c. 27) cá se profetiésca corabiei (Tyrului) acestei'a perirea s'a, se-i spuna cà cu tóte avutiile s'ale, cu toti corabierii si caletorii sei se va acufundá. Ah! prea indurate Dómne, dara o corabia tare, scumpa si plina de comóra se se acufunde asia de usioru! Si cu tóte aceste s'a acufundatu cà-ci nu avú anghira in care se se radiême. Asia e si viéti'a nóstra, asemena corabiei mai susu díse, — cu tóte cà suntemu inzestrati cu potere, sanetate si avutí'a totusiu nu potemu incungiurá prapasti'a acufundarei deórece anghir'a vietiei nóstre: statornici'a, ne lipsesce. Noi plutímu pre marea vietiei acestei'a, cá o corabia fàrà anghira, cà-ci de cea mai mica lovitura a sortiei séu a ómeniloru rei ne potemu nimicí.

Impregiurarile vietiei nóstre 'su asia in câtu in tóta clipit'a intimpinamu stânci si pedeci in viéti'a nóstra. Nu e siguru omulu ca déca va trece preste pragulu locuintiei sale nu va intimpiná in valurile fortunóse ale vietiei acestei'a o stanca poternica in care lovindu-se i se va curma viéti'a. — Cu multe nefericiri e coplesítu omulu in viéti'a acést'a, si in mijloculu acestor'a nu póte fi siguru de statornici'a vietiei s'ale. Homer poetulu a moritu de intristare.

Ma inca si bucuriile lumii acesteia pricinuescu câte odata mörte, asia Sophocles observându că versurile sale 'su mai laudate de câtu ale altoru poeti mori de bucuria. — Dara cene e in stare a enumerá tóte nefericirile carii stingu vieti'a omului. Unulu cade jertfa focului. Vieti'a altui'a se nimicesce in undele furióse ale apei. Ací se potriveste dis'a s. Augustinu: „*Mai slabi suntemu decâtu glaj'a, — cà glaj'a de si e slaba, inse déca se pastréza bene, are durata mai lunga decâtu omulu, deorece omulu cându cugeta cà e mai asiguratu inprotiv'a mortii, atunci cade si se nimicesce.*

Din tóte aceste G. A. potemu invetiá ca vieti'a omului e fórte scurta si nestatornica. Intruadeveru asiadara e mare nebunia a si sperá cu siguritate la vieti'a lunga: — deci se ne nisuimu, pana ce suntemu pre pamentu a ne ferí de tóte faptele acelea, carii nu numái trupulu 'lu ucidu, ci aducu primejdia si asupr'a sufletului. Déca s'a intemplatu cà amu vatematu pre bunulu Ddiu se nu intardíamu & ne pocaí cá asia cându se va apropiá ór'a despartírei de vieti'a acést'a se potemu fi linisciti cá-ci „*mörtea peccatoriloru e cumplita.*“ (Psalm. 33. v. 20). Se departamu dela noi dragostea lumésca si desmierdarile lumesci, cá-ci vedemu cà tóte suntu insielátorie si impreuna cu vieti'a tóte suntu trecátorie — „*Omulu cá erb'a, dílele lui cá flórea campului.*“
Aminu. JOANE MARCHESIU.

Tractatu

din Catehetic'a crestina.

IV. Metoduii cateheticu.

(Urmare.)

Despre intrebarile si raspunsurile catecumeniloru.

Ací voiu tractá: I. Despre formarea intrebariloru; II. Modificarea acelor'a prin catechetu; III. Raspunsurile catecumeniloru; IV. Reflecsiunile catecumeniloru. S'ar' poté ce e dreptu combiná cele dóue puncte de antaiu, precum si cele dóue de pre urma intr'un'a; fiindu cà formarea potrivita a intrebariloru cuprinde in sine si modificarea acestor'a, precum de alta parte raspunsurile scolariloru — precumu si

reflexiunile acestor'a la întrebările catechetului. Dar' am facutu specificărea aretata, că cu atât mai usiora și mai fructifera se fia lectur'a fratiloru muncitori in scôla.

I. Formarea întrebărilor.

Ce e întrebarea? O propusetiune, carea prin cuventulu interrogativu seau și numai prin topic'a și accentuarea ei esprima dorinti'a de-a primí unu respunsu ôre care. Prin întrebare vremu se ajungemu la un'a din cele cinci parti constitutive ale propusetiunei, anume: la subjectu, predicatu, la atributu, la objectu, ori la o determinare adverbiala. Întrebările acestea se mai numescu și *întrebări reali* spre deosebire de cele *verbali și disjunctive*. In urmare pentru de-a poté primí la cutare întrebare respunsu potrivit, se recere: a) Că celu întrebatu se întieléga bine cuvintele din întrebare; in urmare se posiéda conceptele esprese prin acelea in modu determinatu, chiaru și precisu; b) se se arete apriatu — *punctulu cestiunei* seau objectulu întrebării (cea dupa ce se întreba;) c) se cunósca motivulu, pre care se baséza întrebarea (pentru ce întrebamu?) d) se scie imbracă respunsulu in cuvintele corespundietórie. La din contra respunsurile devinu grele și de multe ori — chiar' neposibile.

Întrebarea cea buna trebuie se aiba insusirile urmatóre:

1. *Se fia simpla*, adeca — se céra numai unu singuru respunsu; din contra *e compusa*. Întrebări simple ar' fi: Cine a facutu lumea? Din ce a facutu Domnedieu lumea? etc. Compuse: Cine a facutu lumea și din ce? Cum s'a chiamatu omulu celu de antaiu și unde l'a pusu Domnedieu? Atari întrebări (compuse) 'su pentru prunci pré grele, pentru că pâna ce respundu la prim'a, uita pre a dóu'a; pentru acé'a totu-deaun'a — propusetiunile compuse se desfacu in simple, lasandu pruncii se le respunda pre rôndu și apoi pre urma — se le ajutamu a combiná părțile într'un'a. Asia facù și Socrate (Xenophon. IV. 3.) voíndu a chiarificá discipulului seu Euthydem o propusetiune despre provedinti'a divina.

2. Întrebarea se fia *chiara*, adeca catecumenulu se scie indata despre ce e vorb'a, despre ce întreba. In privinti'a acést'a se poftesce: a) candu prunculu cunósce tóte cuvin-

tele si intielege insemnarea lor; b) candu cuvintele intreba-
rei se punu in topic'a cea adeverata d. e. Cine a facutu lu-
mea? precandu: „Lumea a facutu-o cine?“ — fiindu topic'a
intórsa, tóta intrebarea devine pentru pruncu confusa; c)
candu intrebarea e accentuata corect si se pronuncia chiaru
— dupa firea limbei materne asia, incátu prunculu indata
póte se cunósca obiectulu intrebarei séu punctulu cestiunei.
Din consideratiunile acestea resulta, cá chiaritatea unei in-
trebare e totu-deaun'a numai relativa; cá un'a si ace'a-si
intrebare póte fi pentru unulu chiara, ér' pentru altulu ne-
chiara, si cá prin urmare e de lipsa se considerámu capa-
citatea precum si limbagiulu catecumeniloru, déca vremu cá
intrebarile nóstre se fia pentru densii chiare.

3. Intrebarea se fía *precisa*, adeca asia, incátu cate-
cumenulu se nu póta dá — decátu numai unu singuru res-
punsu bunu. Neprecisa ar' fi intrebarea urmatória: Ce tre-
bue se aiba unu imperatu? pentruca aci ar' poté dá mai
multe respunsuri bune; ér' precisa ar' fi asiá: Ce trebue se
aiba unu imperatu, cá se póta portá resboiu?

Voindu a precisá intrebarea trebue se luamu in trens'a
atâtea note, câte 'su de lipsa pentru celu intreatu, cá se
póta aflá respunsulu celu adeveratu.

In genere potemu statorí aci regulele urmatórie.

a) Déca obiectulu intrebarei este *o intuitiune* (esterna
seau interna,) se luamu in trens'a atâtea determinari de
locu, tempu, modu, etc. câte 'su de lipsa pentru de a-o des-
tinge de alte intuitiuni omogene, d. e. Déca e cá se spuna
catecumenulu, cum cá care e *semnulu vediutu* alu santului
botezu, trebue se-i aducemu amente, cá ce a vediutu pre
preotu tornandu pre capulu micului seu frate (seau sora)
candu l'a botezatu alalta-eri in baserica?

b) Déca obiectulu intrebarei este *unu conceptu*, se lu-
amu in trens'a atâtea note câte 'su de lipsa pentru de a
se poté destinge de alte concepte afine, d. e. Cum se nu-
mesce locul celoru fericiti? — Ceriu etc.

c) Déca e cá se se *determine relatiunea a dóue idei*,
atunci trebue se iee in intrebare motivulu acelei relatiuni,
d. e. Fiindu Domnedieu preadreptu, ce trebue se faca cu
cei buni? — Se-i remunereze. — Si cu cei rei? — Se-i pe-

depsésca. Alt'cum ce'a ce s'a dîsu mai susu despre relativitatea chiaritatii intrebabilor, are valóre si despre precisiunea lor. Pentruca si precisiunea intrebabilor aterna dela individualitatea celor intrebati; de unde si in privinti'a acést'a trebue catechetulu se fia cu luare amente la capacitatea si cerculu de activitate alu catecumenilor sei.

4) *Intrebarea se fia scurta*, adeca se nu cuprinda nici cu o determinare mai multu decâtu e de lipsa pentru aflarea respunsului adevratu, d. e. Cine a intemeiatu religiunea cea singura mantuitória? Sub care imperatu s'a nascutu Is. Christosu? etc. Din contra intrebarea: Care imperatu romanu a domnitu, candu Is. Christosu — mantuitoriulu lumii s'a nascutu in cetatea lui Davidu — numita Viflaimulu Judeiei — din précurat'a fetióra vergura Mari'a? este in totu casulu prea lunga. — Si acést'a insusire a intrebabilor e numai relativa. Pentruca cu câtu catecumenii cunosc mai multe obiecte si date si cu câtu 'su mai deprinsi in cugetare, cu atátu mai multe determinari póte si trebue luá catechetulu in intrebare, pentru de-a poté capetá sengurulu respunsu adevratu. In urmare cantitatea cunoscintielor catecumenilor impreuna cu desteritatea in cugetare se fia totu-deaun'a norm'a pentru de a mesurá scurtímea séu lungimea intrebabilor.

5) Ultim'a recerintia a intrebarei e cá se *fia usióra*. Usióra va fi intrebarea candu va fi intogmita asiá, încátu catecumenii — dupa *incordare potrivita mintiei lor*, se póta raspunde bine si corectu. Acést'a este unic'a nota, prin care recerinti'a acést'a se deosebesce de chiaritate si de precisiune, cà-ci potu fi intrebări chiare si precise, inse poftescu din partea catecumenilor — o prea mare incordare a facultatîloru s'ale, cá se fia resolvite chiar' si bine, — in urmare atari intrebări nu potu fi calificate a se intrebuintiá de catra catechetu. — Ci acest'a pururea candu intréba, se fia cu reflesiune cá respunsulu se fia amesuratu desteritatii catecumenilor in cugetare, judecare si rationare. Alt'cum de aci va poté observá fia-care cetitoriu, cá si insusirea acést'a e numai relativa.

Cá se reasumezu in câteva cuvinte cele desfasiurate mai susu, voiú notá, cá pentru cá se póta pruncii raspunde la o intrebare se recere:

- a) se precépa bine tóte cuvintele din întrebare;
- b) se scie, care e obiectulu întrebarei;
- c) se aiba despre obiectulu întrebarei întipuire chiara si se scie si numele seu celu adevératu;
- d) se aiba desteritate in cugetare si vorbire.

(Va urmá.)

V. Gr. Borgovanu.

Sinceritatea.

Sinceritatea in sine ins'a-si este esprestiunea adevérului, séu acordulu animei cu limb'a in opozitiune cu finéti'a, prefacatori'a, vicleni'a etc. — Ea se definesce de S. Scriptura ast'feliu: Sinceritatea este stralucirea luminei cei eterne, oglind a curata a lucrarei lui Ddieu si chipulu bunatatiei lui.

Sinceritatea se presenta in toti ómenii cá o radia de lumina conducându tóte ideile loru, spre spiritulu Evangheliei, care e cu totulu opusu faciarnicieii: pentru care si apost. Pavelu reprosia tuturoru celoru ce indrasniá a nu amblá cu dreptate dupa adevérulu evangelicu in predicarea numelui lui Is. Christosu. Si luá de marturu pe consciinti'a s'a, adeca de marturia, cá cuvintele predicei s'ale suntu díse cu cea mai mare sinceritate — ca inaintea lui Domnedieu: Nu suntemu cá cei multi, dícea elu, cari amesteca cuventulu lui Domnedieu, ci predicamu in intréga sinceritatea inaintea lui Ddieu, cá in presenti'a lui Ddieu intru Isusu Christosu. Esperinti'a de asemenea ne dovedesce cá sinceritatea nu póte lipsi de unde-va, fára a ne vatema si onórea, prin urmare totu omulu ce doresce onórea, trebue a padí sinceritatea cu cea mai mare strictétia in tóte ideile si cuvintele s'ale.

Dar' noi vietuimú intr'o epoca, unde minciun'a, faciarnici'a, si prefacatori'a suntu asiá de puternice, încátu acestea adese-ori imbraca colorile adevérului, prefacându-se intocmai cá sí angerulu satanei in angerulu luminei, si eclipsindu in ast'feliu de modu pe sinceritate, o face a se aretá numai cá unu sentiementu exageratu, séu a se crede de altii cá o lipsa de energie, séu chiar' cá o incapacitate — pentru care sinceritatea este si forte rara. Pe langa acestea, raritatea siceritatii, provine inca si din alte cauze: I. Politeti'a impunendu-ne legile s'ale ne constringe a nu fi totu-de-a-un'a sinceri in esprestiunile nóstre, cându vorbimú cu altii despre ei. Numai unu omu fórté virtuosu si fórté prudentu ar' indrasni a spune cuiv'a in adevéru ce'a ce cugeta elu, cá-ci lumea de sí cauta adevérulu, inse nu voiesce alu admite cu costulu seu. II. Sinceritatea cá virtute valoréza nu-

mai înainte 6meniloru de meritu, si fiindu-cà aceste pers6ne suntu totu-de-a-un'a in minoritate, de aci resulta, cã sinceritatea se tr6ca inaintea majoritatiei cã unu defectu, din care cauza 6menii se silescu a intrebuintia mai in t6te afacerile loru o fina prefacatoria spre a pot6 atinge scopurile loru de a aflã incredere in altii.

Dar' cu cãtu fineti'a ia proportiuni mai intinse in lume, cu atãt'a si increderea in 6meni slabesce si on6rea loru nu mai valor6za, si atunci al6rga la forme subtile spre a dã, celu puçinu afaceriloru loru, o aparentia de sinceritate, fac6ndu ast'felu chiar' fara vointi'a loru, unu omagiu acestei virtuti. Inse form'a acestei aparenti de sinceritate in curendu se descopere, si ei cadu in cele mai mari incurcaturi ale neincrederei.

Resumãndu totulu, dicemu in fine: sinceritatea este esprestiunea adevèrului, si utilitatea ei este indispensabila in t6te afacerile 6meniloru atrag6ndu o mare incredere asupr'a tuturoru celoru ce se silescu a o posiede.

GABR. RASCANU.

Rogatiune inainte de cuminecatura.

Isuse la ceriu 'naltiate,	Si cu-alu teu trupu si sange
Sante fiiu Domnedieescu,	Fiendu impreunatu,
Ce ai stersu prin a t'a m6rte,	— Ce n6ue 'n form'a panei
Pecatulu celu stramosiescu...	Si-a vinului ne-ai datu —

Eu nu sum demnu, vedu bine,	Ajuta-mi de pecate
Se intri in a mea casa, —	In vi6tia-a me ferì,
Permite-mi se m'apropriu	Si de-adi curatu, ferice
De a t'a cer6sca m6sa.	In lume-a vietiuì,

Pre o p6tra mormentala.

Repau. Stefanu Campianu.

Puçine primaveri in vi6tia	O! tu, maicutia intristata,
Eu am numeratu,	Ce pre la gr6pa-'mi trecì,
Cã-ci mãn'amortiei, ceadeghiatia	Nu plãnge pre celu ce se duce...
Pre mene s'a lasatu;	Plãngeti-ve pre voi;
Si-acele visuri de-alta data	Eu am de-asupr'a mea o cruce,
Suntu stfns6 pentru veci...	Iar' voi aveti nevoi!

Aveti unu sufletu ce se frange,
In patimi ad6ncitu ....
In lumea mea nimeni nu plãnge,
Eu sum mai fericitu!